

УДК 339.9(439:470+571)
DOI: 10.31732/2663-2209-2024-73-40-46

УГОРСЬКО – РОСІЙСЬКІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

*Дмитро Ткач*¹

¹Доктор політичних наук, професор, проректор, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ Україна, e-mail: ditkach2017@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0824-8559>

HUNGARIAN – RUSSIAN ECONOMIC RELATIONS AT THE PRESENT STAGE

*Dmytro Tkach*¹

¹Doctor of Political Science, Professor, Vice-Rector, University of Economics and Law "KROK", Kyiv, Ukraine, email: ditkach2017@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0824-8559>

Анотація. Стаття висвітлює ключові аспекти двосторонньої співпраці між Угорщиною та росією у XXI столітті. Стаття надає детальний аналіз економічних відносин у таких сферах, як енергетика, інвестиції, торгівля, і науково-технічне співробітництво. Особлива увага приділяється стратегічній значущості цих відносин у контексті змінюваної міжнародної політики та викликів, пов'язаних з глобальними санкціями та енергетичними трансформаціями. Стаття також розглядає політичні імплікації двосторонніх зв'язків, зокрема позицію Угорщини в Європейському Союзі і її взаємодію з Росією у світлі дипломатичних напружень. За результатами дослідження проведено аналіз сутності розвитку угорсько – російських економічних стосунків на сучасному етапі. Торговельні та економічні зв'язки між Угорщиною та росією динамічно розвиваються, причому ключовими сферами співпраці є енергетика, фармацевтика, машинобудування, аграрний сектор, аерокосмічна галузь, культурні ініціативи, освітні проекти, спортивні зв'язки, а також співробітництво в галузі науки та технологій. Метою дослідження є виявлення особливостей угорсько – російських економічних стосунків на сучасному етапі. Для проведення досліджень було застосовано методи теоретичного узагальнення, абстрактно-логічний, аналізу та синтезу, порівняння та метод системного підходу. У статті досліджено, що паливно-енергетичний комплекс та атомна енергія в Угорщині виступають ключовими аспектами співпраці між Угорщиною та росією. Висновки з аналізу вказують на важливість подальшого вивчення цих відносин для забезпечення балансу між економічними інтересами та політичною стабільністю на регіональному та глобальному рівнях.

Ключові слова: Угорщина, росія, угорсько–російські економічні відносини, Міжнародний інвестиційний банк, паливно-енергетичний комплекс, атомна енергія.

Формул: 0; рис.: 0, табл.: 1, бібл.: 10

Abstract. The article discusses the key aspects of bilateral cooperation between Hungary and Russia in the 21st century. It provides a detailed analysis of economic relations in areas such as energy, investments, trade, and scientific and technical cooperation. Special attention is given to the strategic importance of these relations in the context of changing international politics and challenges associated with global sanctions and energy transformations. The article also examines the political implications of bilateral ties, particularly Hungary's position within the European Union and its interactions with Russia amid diplomatic tensions. The research analyzes the nature of Hungarian-Russian economic relations in the current stage. Trade and economic ties between Hungary and Russia are dynamically developing, with key areas of cooperation including energy, pharmaceuticals, mechanical engineering, the agricultural sector, aerospace, cultural initiatives, educational projects, sports links, and collaboration in science and technology. The study aims to identify the peculiarities of Hungarian-Russian economic relations at the current stage. Theoretical generalization, abstract-logical, analysis and synthesis, comparison, and the systems approach method were used for conducting the research. The study found that the fuel and energy complex and nuclear power in Hungary are key aspects of cooperation between Hungary and Russia. The conclusions from the analysis highlight the importance of further studying these relations to ensure a balance between economic interests and political stability at regional and global levels.

Keywords: Hungary, Russia, Hungarian–Russian economic relations, International Investment Bank, fuel and energy complex, nuclear energy.

Formulas: 0; fig.: 0, tabl.: 1, bibl.: 10

Постановка проблеми. На початку ХХІ століття економічні відносини між державами набувають нових вимірів, відображаючи зміни у глобальній політиці, економіці та технологіях. В цьому контексті взаємодія між Угорщиною та росією заслуговує на особливу увагу через її комплексний характер та значний вплив на економіку обох країн. Стаття "Угорсько-російські економічні відносини на сучасному етапі" спрямована на детальний аналіз цих відносин з акцентом на ключові сфери співпраці, такі як енергетика, інвестиції, торгівля, науково-технічне співробітництво, а також вплив міжнародної політики на двосторонній діалог.

З огляду на геополітичну ситуацію, економічні стратегії та взаємозалежність ресурсів, відносини між Угорщиною та росією вимагають ретельного вивчення. Ця стаття прагне висвітлити динаміку та основні тренди в економічній взаємодії між країнами, оцінити поточний стан та можливості для подальшого розвитку. Вона також звертає увагу на виклики та можливі ризики, що стоять перед Угорщиною та росією на шляху зміцнення та розширення їхніх економічних відносин в умовах змінюваного міжнародного ландшафту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В українській економічній літературі угорсько – російських економічних стосунків на сучасному етапі практично не досліджувалися. В Угорщині ця тема досліджується досить активно, причому є як позитивні так і негативні оцінки стану справ. До авторів таких наукових розвідок варто назвати Bernek, A., Bige L., Gyurcsany F., Halmai K., Keskeny, E., Lorant K., Nogradi G., Sutó-Nagy Zs.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є виявлення особливостей угорсько – російських економічних стосунків на сучасному етапі. Для проведення досліджень було застосовано методи теоретичного узагальнення, абстрактно-логічний, аналізу та синтезу, порівняння та метод системного підходу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Прем'єр Угорщини Віктор

Орбан, єдиний із лідерів країн ЄС, привітав Путіна з "офіційною перемогою на президентських виборах" і висловив бажання посилити співпрацю з росією. Тим самим ще раз продемонстрував євроспільноті свою зневагу до спільно виробленої позиції щодо зовнішньополітичних пріоритетів[1].

Свою особливу позицію угорці пояснюють економічною вигодою, яку вони отримують від дружби з країною агресоркою. Спробуємо проаналізувати чи відповідає дійсності це ствердження.

Між Угорщиною та росією активно розвиваються торговельно - економічні відносини, насамперед це енергетика, фармація, машинобудування, сільське господарство, космос, культура, освіта, спорт, а також науково-технічні відносини.

Між урядами росії та Угорщини регулярно відбувається діалог на найвищому рівні. Лідери обох країн регулярно відвідують росію та Угорщину з офіційними візитами. Регулярно проходять щорічно засідання Угорсько-російської Міжурядової комісії з економічного співробітництва послідовно у росії та Угорщини. Основні завдання полягають у наступному:

- розгляд питань розвитку двосторонніх економічних відносин;
- виявлення нових можливостей подальшого розвитку економічного співробітництва;
- розробка пропозицій щодо покращення умов економічного співробітництва між організаціями двох держав.

У складі Комісії працюють наступні робочі групи:

- робоча група з енергетики;
- робоча група з промисловості;
- робоча група з будівництва;
- робоча група зі співробітництва у галузі сільського господарства;
- робоча група зі співробітництва в галузі охорони здоров'я та фармацевтичної промисловості;
- робоча група з туризму;
- робоча група з військово-технічного співробітництва;

- робоча група зі співробітництва у галузі освіти;
- робоча група з інфокомунікаційних технологій та інновацій;
- робоча група з фізкультури та спорту;
- робоча група зі співробітництва у культурній сфері.

Угорсько-російська Міжурядова комісія з міжрегіонального співробітництва. Найважливішим завданням комісія є підготовка та моніторинг інвестиційних проектів з метою динамічного розширення економічного співробітництва між нашими країнами.

З жодною із країн – членів ЄС подібної комісії та відповідних робочих груп не існує.

З метою покращення існуючих результатів Угорщина в рамках політики розподілу капіталу підготувала нову інвестиційну систему, спрямовану на стимулювання угорських компаній безповоротними державними субсидіями з метою інвестування у російську економіку [2].

Цікаво відслідкувати як за останні роки складався товарообіг між Угорщиною та росією.

Таблиця 1. Товарообіг між Угорщиною та росією у 2018 – 2022 роках (млн. дол. США)

роки	товарообіг	експорт росії імпорт Угорщини	експорт Угорщини імпорт росії	сальдо (для росії)
2018	6445,0	4605,0	1840,0	+2765,0
2019	6498,4	4471,5	2026,9	+2444,6
2020	4470,9	2589,1	1881,8	+707,3
2021	6337,5	4268,4	2069,1	+2199,3
2022	3092,7	1593,3	1499,3	+94
2023	7371,06	1186,26	6184,8	+4998,5

Джерело: складено автором https://www.ksh.hu/stadat_files/kkr/hu/kkr0008.html

Постійне виникнення позитивне сальдо торговельного балансу у товарообігу двох країн можна продемонструвати на такому прикладі. У січні 2022 року росія експортувала в Угорщину товарів на 786 млн дол. та імпортувала на 157 млн дол., внаслідок чого позитивне сальдо торговельного балансу становило 629 млн дол. У період із січня 2021 року по січень 2022 року експорт росії збільшився на 489 млн дол. (165 %) – з 297 млн дол. до 786 млн дол., а імпорт збільшився на 3 млн дол. (1,95 %) – із 154 млн дол. до 157 млн дол.

Міжнародний інвестиційний банк (МІБ), переніс свою штаб-квартиру до Будапешта в 2019 році, отримавши в Угорщині статус, який надає йому привілеї та імунітети, подібні до дипломатичних. Це рішення викликало дискусії щодо можливого впливу росії в Угорщині та ЄС через цю фінансову установу. Важливо зазначити, що МІБ співпрацює з країнами-

членами з метою сприяння економічному розвитку та інвестиціям, але його діяльність залишається предметом пильної уваги через зв'язки з росією.

МІБ має майже 50% російської та 25,27% угорської власності, після того, як знаходиться під санкціями ЄС і тому використав майже всі свої резерви ліквідності[3].

Банк реструктурував свої облигації вже у травні 2023 року для запобігання банкрутства. У середині грудня 2023 року стало відомо, що бельгійська фінансова компанія Euroclear заблокувала кошти МІБ після запровадження пакетів санкцій ЄС, тим самим був створений серйозний дефіцит на перший квартал поточного року, що навіть продажу кредитного портфеля буде недостатньо, щоб його компенсувати.

У жовтні 2022 року міністерство фінансів Бельгії заблокувало виділення коштів, аргументуючи це тим, що кілька членів ради директорів банку "мають

зв'язки з російським урядом, який має контрольний вплив на МІБ".

Лист, оприлюднений після кібератаки на банк 17 лютого, показав, що міністр економічного розвитку Угорщини Мартон Надь лобіював перед міністром фінансів Бельгії розблокування коштів МІБ, але безуспішно.

Інший документ, оприлюднений внаслідок кібератаки, передбачає включення Сербії та збільшення частки угорського капіталу.

Фінансові труднощі банку викликають занепокоєння угорського уряду, який після виходу з нього Болгарії в лютому став єдиним власником з країн-членів ЄС, поряд з росією, Кубою, Монголією та В'єтнамом.

В 2019 році парламент Угорщини, під контролем партії "Фідес", надав Міжнародному інвестиційному банку, переважно власності росії, повний імунітет від місцевого державного нагляду. Також менеджерам та відвідувачам цього банку було дозволено вільно пересуватися Угорщиною та ЄС, використовуючи привілеї дипломатичного імунітету[4].

Значними сферами двосторонньої взаємодії між Угорщиною та росією є паливно-енергетичний сектор та атомна енергетика Угорщини. Російські постачання нафти в Угорщину становлять 70%, а також росія постачає 65% газу, який споживає Угорщина. "Лукойл" є основним постачальником нафти, проте Угорщина співпрацює також з низкою інших російських компаній: "Роснефтью", "Транснефтью", "Русснефтью". Основний логістичний шлях постачання нафти до Угорщини – газопровід «Дружба». Так, у 2016 році магістральним нафтопроводом «Дружба» росія поставила до Угорщини 4,658 млн тон нафти та нафтопродуктів на суму 1,28 млрд дол.

Перед появою проблем із трубопроводом "Дружба" в мережі "Транснафта", Угорщина отримала 420 тисяч тон нафти у березні 2019 року. У квітні того ж року було виявлено контамінацію нафти у поставках з росії, що призвело до призупинення її

транспортування 26 квітня. Угорщина отримала між 350 тисячами та 1 мільйоном тон забрудненої нафти через "Друмбу", але більшість цієї нафти було затримано перш, ніж вона досягла угорських переробних потужностей квітні 2019 року. Для відновлення нафтопостачання трубопроводом "Дружба", угорська компанія MOL, серед інших залучених компаній, прийняла близько 100 кілотонн забрудненої нафти.

Експорт нафти до Угорщини через трубопровід у травні впав у 2-3 рази, але 29 травня 2019 р. росія відновила постачання чистої нафти. У жовтні 2019 року "Лукойл" та "Транснафта" уклали угоду з MOL про збільшення експорту російського палива до Угорщини до 2025 року, після регулювання питань щодо компенсації за проблеми з "Друмбою". До підписання угоди "Лукойл" постачав 600 000 тон нафти на місяць до Угорщини, тоді як за новою угодою планується постачання на рівні 300 000–500 000 тон на місяць. Російські компанії також компенсують MOL фінансові втрати від інциденту, включно з витратами на очистку отриманої нафти[5].

Приблизно 65% всього газу, що споживається Угорщиною, постачається з росії. Проте, на тлі воєнних дій в Україні, деякі держави почали скорочувати закупівлі російських енергоресурсів. Наприклад, 3 червня 2022 року був введений шостий пакет санкцій проти Росії, який включав обмеження на імпорт російської нафти. Це ембарго не стало несподіванкою, оскільки раніше Сполучені Штати, Канада та Австралія вже застосували подібні заходи. Однак, застосування таких обмежень з боку Європейського Союзу мало значний вплив на росію та глобальну ситуацію в цілому. Зазначимо, що не всі держави ЄС підтримали ідею ембарго. Для Угорщини, наприклад, російські нафтопоставки є ключовими для забезпечення енергетичної безпеки. У зв'язку з цим ЄС допустив певні винятки у санкційну політику: обмеження торкнулися тільки морських поставок, деяким країнам, зокрема Болгарії та Угорщині, було надано відстрочку в

імплементатії угод. Водночас, постачання нафти через трубопровід були виключені з санкцій шостого пакету. Отже, єдиний маршрут, який не зазнав обмежень – південна частина трубопроводу "Дружба", що становить близько 10% від загального обсягу експорту російської нафти до ЄС.

Незважаючи на зусилля країн Європейського Союзу скоротити залежність від російської нафти, обсяги поставок через трубопровід "Дружба" в Угорщину значно збільшилися, на 45%, досягнувши 4,9 млн тон. На тлі цього, ЄС запровадив ембарго на морські поставки російської нафти з 5 грудня 2022 року, встановивши максимальну ціну в 60 доларів за барель, проте трубопровід "Дружба" залишився поза межами санкцій ЄС, і Угорщина, Чехія та Словаччина отримали виняток.

Що стосується газових поставок, то вони завжди характеризувалися стабільністю. Між 1996 і 2015 роками діяли довгострокові угоди на поставку 225 млрд кубометрів російського газу до Угорщини, загальною вартістю понад 24 млрд доларів. У 2017 році росія та Угорщина продовжили ці угоди до 2021 року.

Для забезпечення довгострокових потреб Угорщини в газі в 1994 році було засновано угорсько-російське акціонерне товариство "Панрусгаз", основною метою якого є імпорт природного газу. До 2021 року газ надходив до Угорщини через газопровід "Союз", проходячи через українсько-угорський кордон у Берегові та Центрально-європейський газовий хаб в Баумгартені, на словацько-австрійському кордоні.

Контракт був продовжений за 15-річною угодою, підписаною у вересні 2021 року між угорською компанією "MVM SEEnergy Ltd." та "Газпромом". Відтоді Угорщина отримує 4,5 млрд кубометрів газу щорічно через Болгарію та Сербію за умовами довгострокової угоди з росією через "Турецький потік". Зазначається, що Угорщина купує газ за ціною, яка в п'ять разів нижча від ринкової, після того як стала першою країною в ЄС, яка почала

розраховуватися за російський газ в рублях[6].

Компанія "ТВЕЛ" із групи "Росатом" є постачальником ядерного палива для угорської АЕС "Пакш" з часу її першого запуску у 1982 році. В рамках довгострокової угоди, "Атомбудекспорт" разом із "НІАЕП" – "АСЕ" (з 2012 року проекти ведуться спільно) забезпечує постачання обладнання і запасних частин для станції.

У кінці 2014 року росія та Угорщина підписали угоду про будівництво п'ятого і шостого реакторів на АЕС "Пакш" за російською технологією ВВЕР-1200, фінансуючи проект державним кредитом Росії на суму до 10 млрд євро, що становить 80% від загальної вартості робіт у 14,5 млрд доларів. У грудні 2015 року було підписано контракт на поставку палива та послуг для нових блоків на 10 років. Технічний проект АЕС "Пакш-2" був затверджений у жовтні 2019 року. У вересні того ж року було укладено угоду між "ТВЕЛ" і Угорською академією наук про поставку російського ядерного палива для Будапештського дослідного реактора, який працює з 1959 року на паливі з Новосибірського заводу хіміконтратів (підприємство "ТВЕЛ"). В кінці серпня угорське атомне агентство виділило головну ліцензію на будівництво п'ятого та шостого блоків АЕС "Пакш", а також низку дозволів для "ядерного острова". Угорщина залишається єдиною країною ЄС, де Росія будує атомні електростанції.

Але ситуація з реалізацією цього проекту не така проста. Нові блоки п'ятий та шостий атомної електростанції планується побудувати поруч з чотирма існуючими реакторними блоками АЕС «Пакш» потужністю 500 МВт, які працюють з 1982 року. Згідно з більш пізньою інформацією, будівництво двох нових блоків АЕС ВВЕР-1200 покоління планувалося розпочати у 2018 році, з тим щоб завершити будівництво у 2025 та 2026 роках відповідно[7].

Навесні 2020 року геологи за дорученням Федерального агентства з охорони навколишнього середовища

Австрії визначили, що Paks II його ділянка непридатна для будівництва через міркування сейсмічної безпеки. Геолог Курт Декер, який брав участь у дослідженні, зазначив, що тектонічний розлом шириною приблизно в 1 кілометр проходить під існуючою електростанцією, а також тягнеться до території, де буде побудовано Пакш II, тому ризик землетрусу в Пакші є реальним [8].

Тим не менше угорський уряд прийняв рішення будувати 5 та 6 енергоблок і зараз розпочалися підготовчі роботи, будуються фундаменти блоків, на заводах в росії виготовляється відповідне обладнання.

Під час візиту міністра закордонних справ росії Сергія Лаврова до Будапешта у серпні 2021 року, міністр закордонних справ Угорщини Петер Сійярто висловив інтерес своєї країни до продовження та поглиблення співробітництва з російською федерацією, зазначивши значні переваги, які Угорщина отримала від дружніх відносин з росією, та бажання зберегти цей позитивний досвід у майбутньому. Він окреслив п'ять ключових сфер успішної співпраці між двома країнами.

Однією з таких сфер було постачання російської вакцини "Спутник V". Завдяки російським та китайським вакцинам, на думку Віктора Орбана, Угорщина змогла уникнути серйозних наслідків пандемії, швидше розпочати масову імунізацію населення та перейти до звичного життя. До кінця 2022 року планувалося розпочати виробництво "Спутник V" на новому Національному заводі вакцин у Дебрецені. Але ці плани так і не були здійснені, а в 2023 році в Угорщині вже не рекомендували використовувати "Спутник V"[9].

Інвестиційна співпраця стала другим важливим напрямком. Нафтогазова компанія Угорщини "МОЛ" планувала побудувати завод з виробництва резинового бітуму в Татарстані, а російська компанія "Арнест", спеціалізуючись на виробництві косметики, розглядала можливість створення виробничих потужностей в Алшожолце, Угорщина.

У сфері транспортного машинобудування спільне виробництво та постачання залізничних вагонів в Єгипет на суму 1 мільярд євро виокремилася як один із проєктів. Також обговорювалося замовлення додаткових 200 спальних вагонів.

В росії позитивно сприйняли наміри Угорщини побудувати газопровід, що з'єднає Угорщину та Сербію, завдяки чому стало можливо імпортувати російський природний газ через балканське відгалуження «Турецького потоку».

В галузі повітряного транспорту міністр підкреслив створення Угорська компанією WizzAir створила свою базу в Санкт-Петербурзі тим самим збільшила число рейсів за маршрутом Будапешт—Москва з 4 рейсів на тиждень до 7, а також освоєла повітряне сполучення за маршрутом Будапешт—Екатеринбург [10].

Висновки. У статті проаналізовано різні аспекти двосторонніх взаємодій, зокрема енергетику, інвестиції, торгівлю, політичні дискусії та стратегічні партнерства. Серед яких варто виділити наступні.

Енергетична співпраця є одним із ключових елементів угорсько-російських економічних відносин, особливо в контексті поставок природного газу та нафти з росії в Угорщину. Це включає проєкти з розширення газового транзиту, а також угоди щодо зберігання газу. Угорщина отримує 70% своєї нафти з росії, а частка російського газу в загальному споживанні країни складає 65%. Незалежно від ініціатив Європейського Союзу зі зменшення залежності від російських енергоресурсів, обсяги нафтопоставок до Угорщини через трубопровід "Дружба" зросли на 45%, до 4,9 мільйона тон. З початку роботи АЕС "Пакш" у 1982 році, російська компанія "ТВЕЛ" з групи "росатом" є основним постачальником ядерного палива. В кінці 2014 року була підписана угода між росією та Угорщиною про розширення АЕС "Пакш" шляхом будівництва п'ятого та шостого енергоблоків з використанням російської технології ВВЕР-1200, проєкт фінансується

за рахунок державного кредиту від росії на суму до 10 мільярдів євро.

Інвестиції з росії в угорську економіку, а також угорські інвестиції в Росію, ілюструють обопільний інтерес до поглиблення економічних відносин. Значна увага приділяється енергетиці, банківському сектору та виробничим інвестиціям.

Торгівля між двома країнами продовжує зростати, незважаючи на глобальні економічні виклики та політичні санкції. Основні товарні групи включають енергоресурси, машинобудівну продукцію, хімікати та продовольчі товари.

Політичні аспекти відносин мають значний вплив на економічну співпрацю.

Література:

1. Орбан єдиний з країн ЄС і НАТО привітав Путіна з перемогою на виборах. 21 березня, 2024. Еспресо. <https://espresso.tv/svit-orban-ediniy-z-krain-es-i-nato-privitav-putina-z-peremogoyu-na-viborakh>
2. KÖZÖS KORMÁNYZATI PLATFORMOK OROSZORSZÁG ÉS MAGYARORSZÁG KÖZÖTT. 2024. ІНТЕРНЕТ СТОРІНКА ПОСОЛЬСТВА УГОРЩИНИ В МОСКВІ. <https://mfa.gov.hu/rus/page/obshie-gosudarstvennye-platformy>
3. "Троянський кінь": Будапешт стає російським шпигунським центром у Європі, - впливовий аналітик США. 2024. Мукачево нет. <https://www.mukachevo.net/ua/news/view/493503>
4. Російському Міжнародному інвестбанку в Будапешті загрожує банкрутство – ЗМІ. 28 ЛЮТОГО 2023. ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАВДА. <https://www.epravda.com.ua/news/2023/02/28/697517/>
5. Kozponti Statisztikai Hivatal // Hungarian central statistical office. — 2024. <http://www.ksh.hu/>

Угорщина часом займає особливу позицію в Європейському Союзі, прагнучи збалансувати свої відносини між Заходом та росією, особливо в контексті санкцій та дипломатичних напружень.

Майбутнє відносин може залежати від ряду факторів, включаючи глобальну політичну та економічну кон'юнктуру, регіональну безпеку та енергетичні трансформації. Обидві сторони виявляють інтерес до розвитку та диверсифікації своїх економічних відносин, але також стикаються з викликами, пов'язаними з міжнародними санкціями та стратегічними розбіжностями.

6. Газовий контракт росія-Угорщина: для України не лише загрози, а й привід. 2024. Укрінформ. <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3308142-gazovij-kontrakt-rosiaugorsina-dla-ukraini-ne-lise-zagrozi-a-j-privid.html>
7. Magyarország zöldebb, mint Németország. 2024. Атоменергіяінфо. <https://atomenergiainfo.hu/tudastar/magyarorszag-zoldebb-mint-nemetorszag>
8. „Reális a földrengés veszélye Paksnál” – Kurt Decker geológus a földtani kutatásról. 2021. Atlatszo.hu <https://atlatszo.hu/kozpenz/2021/07/15/realis-a-foldrenges-veszelye-paksnal-kurt-decker-geologus-a-foldtani-kutatasrol/>
9. Több mint félmillio keleti vakcina erkezik a kovetkezx napokban Magyarorszagra // 2021. 16.03. Origo.
10. Szijjartor: Magyarországak erdeke a jo egyuttmükodes Oroszszarggal // 2021. 24.08. MTI.